

Szerkesztőség:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1-ső szám — Ide intézendő a
lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a. a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdet-
mény, nyilttér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogata . . . 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor . . . 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Megoldatlanul!

Szinte lelki örömmel hallgattuk vármegyénk kitűnő fia Szentiványi Árpád bizottsági tagnak szájából decemberi közgyűlésünkben tett azon indítványát, melyben rámutatott, hogy vármegyénk főszolgabírói járásai nagy terjedelműknél s községeik nagy számánál fogva czélszerűen nem adminisztrálhatók; hogy ezen körülmény okozója annak, miként a járások főszolgabírói nem járhatják be évenként minden községeiket a községi közigazgatás ellenőrzése céljából, nem hallgathatják meg a helyszínén az ügyes-bajos szegény nép panaszát, sőt a bíró választásokon sem elnökölhetnek személyesen; és ezen panaszok elenyésztetése végett indítványozta, hogy a vármegye közigazgatási járásainak czélszerűbb beosztása tervezetének megállapítása végett egy bizottság küldessék ki.

Hát a bizottság ki is küldetett; mint lapunk multi számában röviden említettett, össze is ült s tervezetet készített. Fajdalom azonban, hogy a tervezet nem alkalmas minden jogosult igények kiegyenlítésére!

Mi volt a bizottság kiküldésének czélja? Az, hogy a meglevő közigazgatási járásokat megkisebbitse s központok létesítése, mely központok a nép által könnyen megközelíthetők legyenek. S mi az eredmény? Az, hogy a rimaszécsi s tornallyai járás némely községeiből Putnok székhelylyel; s a nagyrócezi járás némely községei s talán a rozsnói járásból elvonandó 3—4 községből Ratkó székhelylyel új főszolgabírói járás létesítése javaslatik.

Sem egyik, sem másik tervezet ellen fel nem szólalunk; Putnok mellett ékesen szól az ottani már meglevő s valószínűség szerint még keletkezendő több iparvállalat; indokoltá teszi a gondoskodást az, hogy bizonyossá kellett Putnokot tenni azon hiedelem téves voltáról, mintha vármegyénknek mostoha gyermeke lenne; a ratkói főszolgabírói járás létesítését pedig a történelmi hagyomány s a közérzetben gyökeredző valódi szükség követelően kívánja.

T Á R C Z A.**SZABÓ KÁROLY.**

1846—1900.

Közéletünknek egyik ismert s érdemes tagja, társadalmunknak egyik tipikus alakja hunyt el Szabó Károlyban. Halála városzerte mély részvétet keltett, mely impozáns alakban nyert meghatározó kifejezést szombaton d. u. lefolyt temetése alkalmával. Az elhunyt egyik barátja és tanuló társa a következő sorokban emlékezett meg az érdemes férfiúról:

Meghalt szegény Gunyo!

Szegényebb lett társadalmunk egy igaz emberrel, . . . baráti körünk egy nemesszívű jó barátal. Eltemették Elhantoltuk. Sok ember által ismerve, sok által ismeretlenül.

Emlékezzünk meg róla néhány sorban! . . . Megérdemli!! . . .

Szabó Károly igaz, nem volt az emberi nagy — és a rimaszombati kicsi társadalomnak valami kimagasló nagy alakja, a kit talán nagyszerű alkotásairól vagy különféle divatos szerepléseiről dicsőíthetnénk, magasztal-gathatnánk; — mert ő csak egy egyszerű rimaszombati polgár, társadalmunknak egy érdekes tipikus alakja, nemes vig czimbora, jó barát, hü és szerető férj, jó vő, hazafias és nemes emberbarát, jó rokon, özvegyek és árvák pártfogója, — szűkölődő szegények felszolgáltója, szóval egy igaz ember volt.

Megkísértem őt mindazok előtt, a kik nem ismerték őt, igazán megismertetni:

Szabó Károly született Rimaszombatban 1846-ban, jómódu polgári szülőktől. Alsóbb foku iskoláit Rimaszombatban és Rozsnón, a felsőbbeket pedig Debreczenben és Budapesten végezte. Tanulmányainak befejeztével

De hát csak ennyit kell tennünk, s megvan-e oldva ezzel a nagy kérdés, s nem-e hasonló helyzetben vannak rimaszombati s rozsnói járási főszolgabíróink? Sőt igen, mindkét főszolgabírói járás területe kiterjedt, községei feles számmal vannak. Miért nem tekintett tehát a bizottság ezen szintén égető kérdés megoldására? Ezt tudhatja maga a működő bizottság; azt azonban meg a közvélemény tudja, hogy ebbeli mulasztása nem jó hatást gyakorolt. Ha a rimaszécsi főszolgabírói járásból Csiz, S.-Püspöki, Velkenye a tervezett putnoki járáshoz csatoltatik, úgy arról, hogy a járás székhelye továbbra is Feleden ne legyen, beszélni sem lehet; mellette szól a jó közuti közlekedés, hasonlólag azon körülmény, hogy vasúti góczpontot képez. E mellett azonban szükségképpen létesíteni kellett volna Dusa, Majom, Zeherje, Pokorági, Tamásfalva, a két Pokorági, a két Szikálnok, a két Török s Cserencsény, esetleg még más községekből, a központi főszolgabírói járást Rimaszombat város székhelylyel. E mellett bátran megmaradhat még egy járásként Nyústyá székhelylyel a rimaszombati járás, de gondoskodni kellett volna e mellett a szintén nagy kiterjedésű rozsnói járás kétféle választásáról is; — mert quod unum justum alteri aequum.

A sajtónak kötelességében áll a helyzet őszinte megvilágosítása: a tekintetes vármegyei közgyűlés feladata aztán a berendezkedés; de hogy a nemes vármegye minden vidék érdekeit egyformán szíven viseli, egyforma szeretettel s abból kifolyó gondossággal is látja el, azt már előre hisszük.

Egy a közönség köréből.

Fehér-Kereszt egyesületünk feladatáról és működéséről.

Irta: KOMAROMY ISTVÁN vm. aljegyző.

„Pusztulunk, veszünk,“ régi nóta már ez. S kérdem, vajjon nincs-e igazam, midőn ezen állítás valódiságának beigazolása mellett nyilatkozom.

Kísérjük figyelemmel népesedési szaporodásukat. Bizony egy csöppet sem dicselkedhetünk azzal, hogy a

szülőhelyén telepedett meg, hol mint földbirtokos gazdálkodásból élt.

Velezületett idegességénél fogva igen mozgékony és pajkos kis diák volt, ki örökös izgékonyágával, — ártatlan, sokszor merész gyermek-csinjaival, nem csekély gondot okozott aggódó szülőinek. Gúny nevét meg mint kis diák kapta s rajta veszett halála napjáig. — Sohasem haragudott érte, sőt igen szerette ha guynyevén szállították.

Itjúsága eléggé zajos és zivataros volt! . . . Ideges, szenvedélyes, izgékony természeténél fogva szerette a vidám, flott-életet, szívesen töltve éjt és napot a vidám czimboraság rózsaszínű élvezetei között. Soha meg nem sértve, soha meg nem bántva senkit! . . . élve örökös baráti kedélyességnek s a rózsás jelennek. — Életének e korszakáról köteteket lehetne összeírni. S azok a kis apró epizódok, melyek vele és vidám környezetével megtörténtek, mindig élénk képzeletünkben fogják őt tartani s mint kedves adomák maradnak fel közöttünk örökké! . . .

Kár, hogy csak későn szánta el magát a házas életre! . . . Elvett egy nemeslelkű jó nőt, Ligethy Etelkát, a ki őt egész lényében szépen, bölösen, lassan és gondosan átgurta, átalakította úgy, hogy a hajdani vad, szilaj emberből, minden bú-baj nélkül csakhamar egy nyugodt, békés, komoly férfi lett.

Ritka igaz hív barát volt mindig szegény Gunyo! . . . S nem az öröm, hanem a legősebb napokban láttuk leginkább, hogy milyen nemesszívű, milyen áldozatkész ember! . . . a ki egész szívét, egész lelkét feláldozta volna kenyeres pajtasainak a megmentéséért, ha valamelyik azok közül veszélyben forgott.

Mint jó rokon? . . . mindig szívesen áldozott azokért, a kik bizalommal fordultak hozzá szükségükben. — Hányan köszönhetik neki mai rendezett anyagi viszonyukat? . . . de ő ezzel sohse dicselkedett. A dicséretet elől pedig egyenesen kitért.

Békés otthonában, imádott feleségéhez mindig gyöngéd, szeretetteljes és előzékeny volt. Gondos és a fukar-

különféle nemzetiségekhez arányítva a magyar faj örvedetesen szaporodna. Sőt ellenkezőleg, fogyunk és pedig izesztó mérvben. Csak a legközelebb lefolyt vm. közgy. bizottsági gyűlésben jelentette be vármegyénk alispánja, hogy 1900. év januártól 400 a száma azon egyéneknek, kik legnagyobb részt Amerikába és más külföldi államokba kivándorlási engedélyt kértek, s mely elszomorító azon körülmény, hogy ezek között már tösgyökeres magyar családokat is találunk, a kik még eddig gondolatba sem merték venni a szép hazából eljázozni; de hát a megélhetés, a létért való küzdelem legyőzte a honvágy lelkesen lobogó tüzét, kezébe adta azoknak, a kik nélkülöznek és elhagyták magokat esábitani, a vándorbotot, s ma már elhagyva szülőföldjüket, a nagy Ozeánon túl keresik mindennapi kenyerüket.

Nem pusztá állítás ez, de való — és sajnos, hogy úgy van! A mi pedig az irányadó köröket aggályra és sürgős intézkedésre serkenti, azon körülmény, hogy nincsen ma törvényes intézkedés, mivel gátat lehetne vetni ezen szomorú jelenségnek.

Nem azért bátorodtam ezen körülményt felvetni, mintha fehér-kereszt egyesületünkől várnék vagy remélhetnék valamit e téren tenni, hanem igen is tisztán azért, hogy ha nincsen mód arra; miszerint a felnötteket megtarthassuk hazánkban nemzeti gyarapodásunknak, legalább igekeztünk, a serdületlenek felnevelését azon az uton. — melyet részünkre a törvény kijelölt — előmozdítani, ez irányban jótékonyaságunkkal hathatósan közreműködni.

Kicsi gyermekből lesz a honpolgár, s a honpolgárok összesége alkotja meg az államot, egységes nyelv, szokás és czél teszi azt erőssé és hatalmassá. Ha a régi spártai szokásokat és törvényeket bíráljuk, lehetetlen azoknak egészséges és helyes voltát kétségbe vonni. S megvagyok győződve, hogy többen lesznek, kik azon elvből indulnak ki, hogy jó magot kell hiteni, a csemetét gondosan ápolni, és a vesszőt addig hajlítani, a míg lehet.

Nem akarom én ezen állítássalommal legkevésbé sem a nevelési rendszert ostromozni, avagy azt más alapokra fektetni, ez első sorban a szülők kötelessége, azután pedig az iskoláké.

De hát mit tegyünk azon kiskorúakkal, kiknek elhaltak szülei, avagy egyáltalán nincsenek és ismeretlenek, hanem azon első egyéné, ki az utca, vagy a kapu kövezetere kitett gyermeket először karjai közé emeli, — mit tegyünk azon gyermekekkel, kiknek szülei betegek, kiknek anyja a bűnben elesett, atyja pedig az italok élvezetében elmerülve megfeledkezett atyai kötelességéről és elhagyta legdrágább kincsét, gyermekét? Ezen kérdés vár megoldásra és ezen gyermekek felnevelésére lett fehér-kereszt egyesületünk alapítva, ezen elvek megvalósítása legszebb erényünk, s egy egyszerű fatáblára festett

ságig takarékos gazda, de gavalléros bőkezű férj és vő, kitűnő és vendégszerető házigazda s magával vajmi keveset törődő czinikus ember volt.

Nemes emberbaráti szívének jóságát őh hányan élvezték?! A humánus és magyar nemzeti célokra mindig bőségesen adakozott. Az elhagyott özvegyek — és árvákat hathatósan támogatta, a szerencsétleneket és szűkölködőket jó szívvél segítette s mindig úgy, hogy soh'se tudta a balkeze, a mit a jobbik cselekedett. Titkon segítette ő a szűkölködő szegényt és sohasem hiúságból! . . .

Magától nem sajnált semmit, de azért mindig magát hagyta a legutolsónak. — Nagy mértékben ideges, kissé különleges gondolkodású és viselkedésű ember volt, de miúgy egészséges észjárása! . . . A társadalmi életben való feltűnést kerülte, a népszerűséget sohasem hajhászta, magát soha semmire fel nem toltá, nem nagyképűsködött; — hanem elvonultan és szerényen élt otthonának és a szűkölködő emberiségnek. — A legutóbbi évek alatt érte őt, egészen keresetlenül, polgártársainak azon kitüntető bizalma és megtiszteltetése, hogy előbb a „*gömörmegyei nép- és iparban*“ egyik igazgatósági, majd ismét a „*rimaszombati takarékpénztár*“ felügyelő bizottsági tagjává választotta el. — Néhány hóval ezelőtt nehéz betegsége az ágyhoz szegezte, s daczára a leggondosabb ápolásnak, nem is kelhetett fel abból többé soha! . . .

Ilyen igaz ember volt Szabó Károly! . . .

Egyébiránt, ha tán e szűk keretben nem sikerült volna nekem az ő egyszerű egyéniségének nemes jellemvonásait eléggé kidomborítanom, — hiszem, hogy végrendekezésének köztudomásra hozatala még majd teljesebben ki fogja azt egészíteni.

Becsengettek a temetésedre! . . .

Rokonaid, ismerőseid, jó barátaid, titkon segített embertársaid mind-mind sietnek neked a végtisztességet megadni! . . .

Csak egyedül én . . . az állandó, régi hü barát . . .

„Fehér-Kereszt“ a jel, mely mutatja menedékházunk ajtaját.

Csak kopogtassatok azon gondozásra, gyámlolásra kárhözottatok, s örömmel, tiszta őszinteséggel, szívük egész melegével fognak benneteket áldozatkész honleányaink fogadni!

Közegészségügyünk és lelenezügyünk szomorú állapotát mi sem mutatja meggyőzőbben, mint a nagymérvű gyermekhalandóság. — A születési statisztika terén előkelő helyet foglal el Magyarország, s ha a születéssel az elhalálozást számítanilag helyes viszonyba lehetne felállítani, népességünknek örvendetesen kellene szaporodni.

Amde megdöbbentő azon halandósági percenzt, mely az egy éven és hét éven aluli gyermekek között jelentkezik. Ezen körülménynek oka egyrészt abban keresendő, hogy a szegényebb családoknál a gyermekek nagyon silány gondozásban részesülnek, másrészt pedig abban, hogy sok a törvénytelen gyermek, kik rendszerint nemcsak hogy gondozásban nem részesülnek, de többnyire szándékosan lesznek az elpusztulásnak odadobva.

A felsoroltak után keressük már most azon gyakorlati intézkedéseket, melyek ez irányban is ezen nemzetiségi tekintetből igen is fontos kérdésben tettek. Minthogy a kérdést feltettem, a választ is meg kell adnom arra. — Bizony a multban nagyon csekély volt az, mit a közigazgatás e téren tehetett. — Ha valamely községbeli illetőségű gyermek idegenben született, leleneznek vagy elhagyottanak nyilvánított; az ott illetékes közigazgatási hatóság vagy valamely jótékonyossági intézmény, vagy pedig egyes magán családoknál oly feltétel mellett, mit a tartásba vevő megszabott, kénytelen volt közellátásba helyezni. Ezután az eltartásba helyező hatóság megkereszte rendes hivatalos uton az illetékes másodfokú hatóságot, hogy az illetékes községet utasítsa a gyermek átvételére, fizesse meg a drága tartási díjakat. Községeink szomorú anyagi viszonyok között mozogván, mit tettek? A gyermek illetőségét egyszerűen megtagadták, s ezen ténynyel kezdődött a gyermek illetőségének megállapítása, a mi eltartott évekig, s ez alatt a tartásdíjak oly magasra emelkedtek, hogy a község képtelenné vált azt megfizetni. Folyamodott tehát a község a törvényhatósághoz, az államkormányhoz segélyért, kölcsönért, de mivel ezen véletlen folytán beálló kiadások a költségvetésbe sehol felvéve nem lettek, kérelmével elutasított. Sok huzavona és szigorú figyelmeztetések után azonban végre valahogy a község talán pótdoból, vagy előttem ismeretlen más jövedelemből össze tudta szedni a tartási díjakat, azt kifizette, drága gyermekét azonban ma sem ismeri, mert azzal többé nem törődött senki, s ma vajjon hol van? Talán utzasópró vagy hordár, a legvalószínűbb azonban hogy: esirkefogó.

Ha pedig valamely gyermek odahaza községében lett lelenezé, vagy elhagyottá nyilvánítva, mi történt azzal? a törvény egyszerűen reá utalta a szegény községre: tartsd, a hogy tudod! Ott elhelyezték egy olyan szegény családnál olesó díj mellett, a mely maga sem tudott megélni, s a gyermek még kenyérből sem evett eleget. Ha már oly kort ért, hogy öntudatra ébredt, s a tárgyakat megtudta különböztetni, a gyámlolásra hivatott család csecsemő gyermeke mellé dajkának léptette elő, vagy pedig kiverte a gyepre libapásztorinak, s iskola helyett, hogy éhségét csillapítsa, megtanulta, hogyan kell a tengeri- és dinnyeföldeket megdézsmálni. Ha esetleg egy-egy gyermek nagy véletlenül valamely kisebb falusi iparoshoz került, ugyanezen sors várt reá.

Ilyen volt lelenezügyünk a multban, s milyen ma? A humanitás, az emberbaráti intézmények felállítása segített azon. „A nyilvános betegápolás költségeinek fedezéséről“ ssólo 1898 évi XXI. törvényezikk ezen kérdés megoldását is belevonta körébe. Az 1876 évi XIV. törvényezikk 140 §-ában előírt és kizárólag a községeket terhelő lelenezügyet levette a községek vállairól. Kimondotta, hogy a 7 éven alóli gyermekek gondozásából felmerülő költségek egyenesen az országos alapot terhelik. Megállapította tehát az alapelveit, de hogy 7 éven felül mi történik a gyermekkel, ki fedezi annak nevelési költségeit, az nyílt kérdés maradt, s a végrehajtási rendeleteknek lett fenntartva.

Már fennebb volt szerenésém fejtegetni, hogy kik azok az elhagyott gyermekek, az tehát most már a kérdés, hogy mi történik azokkal?

a kit te oly bensőleg szerettél . . . én nem mehetek!

. . . mert betegségem a rideg szobához köt! . . .

De lélekben?! . . . jelen leszek a temetéseden! . . .

Látok is, hallok is mindent! . . .

Ime! . . . Kitétték a holttestet az udvarra! . . .

Ravatalod egyszerű . . . hivalkodás nélküli . . . mint a

milyen volt életed! . . . S reá borul zokogó hitvesed

. . . s keservesen végtől-végig siratja! . . .

Majd felzendül a bus halotti gyászadal, melynek

elható sóhaja ekkép zokog: „Kedves halott, Isten veled!

. . . jó éjszakát! . . . jó éjszakát!! . . .

Könybelábad mindenkinek szeme . . . s feláll a

pap! . . . Buzgó imában áldást kér Istentől kihűlt po-

raidra! . . . Röviden felsorolja érdemeidet . . . talán

hibáidat is! . . . Elbucsztat zokogó hitvesedtől . . .

szerető anyósodtól, a te második anyádtól! . . . roko-

naidtól, barátaidtól . . . és mindenkitől, a kit csak szer-

rettél! . . .

A szívhez szóló szép beszéd után az énekkar el-

mondja még utolsó hatytyudalodat! . . . aztán . . . fel-

emelik porhüvelyedet . . . felteszik a gyászkoocsira . . .

elkísérnek utadon a temetőbe . . . csendes nyugvó

helyedre! . . .

Az 50000/899. sz. a. m. kir. belügyminiszteri magas rendelet értelmében, ha valamely községben ily gyermekek találhatók, azonnal bejelentendő a hatóságnak, a hatóság azt köteles elhelyezni s erről a m. kir. belügyminiszteriumnak azonnal jelentést tenni.

De hol helyezi ei a hatóság a gondozásra szorult gyermekeket? A községben, egyes magánadoknál? Ott vagyunk ismét, a hol régebben! — Nem. — Ha van a törvényhatóság területén jótékonyossági intézet, pld. árvaház, fehér-kereszt egyesület stb., a gyermek ott lesz elhelyezendő, illetve a jótékonyossági intézet ez irányban megkeresendő, a mely haladék nélkül fog intézkedni és örömmel, hogy ezéjjel szolgálhassa. Itt kezdődik fehér-kereszt egyesületünk működése, s ha a felvett gyermekeket mind nem képes menedékházában elhelyezni, azt künn telepein fogja elhelyezni és arra gondos felügyeletet fog gyakorolni. Ezen körülményről számol be alábbi jelentésében egyesületünk igazgató főorvosa, mit a tájékoztalan községeknek bátor vagyok becses figyelmébe ajánlani. A miniszteri rendelet értelmében a gyermekeket, sőt kisérőiket az államvasutakon díjmentesen, illetve igazolvány mellett szállíttatja azonnal az illető jótékonyossági intézet. Vidéki telepein elhelyezett gyermekeit anyanyiszor, amennyiszor jónak látja, orvosai által fogja időnkint megvizsgáltatni, s annak közellátásáról lelkiismeretes pontossággal fog gondoskodni.

Menedékházába annak keretéhez képest első sorban fel veszi a csecsemőket, kik ottan biztos táplálásra és gyámlolásra fognak találni, továbbá a lábadozó szülő anyákat, kik szintén gyermekeikkel együtt gondos ápolásban fognak részesülni.

Az előadottakból világosan láthatjuk, hogy 7 éven alóli elhagyott gyermek ellátásból felmerülő díjakat az állampénztár viseli ugyan, de a végrehajtás illetve, az elhelyezés kérdésének sikeres és célszerű megoldása egyedül a jótékonyossági intézetek, főkép a „Fehér-kereszt“ egyesületekre vár.

Végezetül áttérek már most azon kérdés megvilágítására, hogy mi fog történni a közellátásba vett gyermekkel a 7 éves életkor betöltésével? Megvallom, én azon véleményben vagyok, hogy a törvény intézkedése hiányos, a midőn épen azon időben veszi le kezét és vonja meg anyagi gyámlolását a gyámloltól, midőn annak tovább nevelése nem csekélyebb gondot okoz, mint 7 éves korig.

Az e tárgyban megalkotott 51000/99. sz. a. m. kir. belügyminiszteri szabályrendelet 6. §-a akképen intézkedik, hogy a 7 éves koron túl talált és hatóságilag elhagyottanak nyilvánított gyerekekről az illetékes község mindaddig, de legfeljebb 14 éves korig köteles gondoskodni, míg a gyermeket testi és szellemi fejlődése arra minősíti, hogy saját erejéből tarthatja fenn magát. — A rendeletnek ezen intézkedését nem lehet célszerűnek tekinteni és megnyugvással fogadni, mert a gyermek ez által ismét visszautaltatott a régi gyakorlat szerint az ellátásra nem alkalmas községi intézkedési körbe. — Ez a kor az, midőn a gyermek nagyon is reá szorul a gondozásra különösen a tapintatos nevelésre és a vallás-erkölcsi oktatásra. — Ezen időben töltheti tehát be leginkább hivatását fehér-kereszt egyesületünk és árvaházaink az által, hogy a gyerekekről továbbra sem szűnnek meg kellőképen gondoskodni — Vagy telepeken vidéken, vagy pedig jóra való iparosnál mint tanoncot helyezik el szigorú felügyelet alatt a gyermeket, esetleg iparműhelyben foglalkoztatthatják és célszerű oktatásban részesítik — A gyakorlat és a mindennapi példa szomorúan igazolja, hogy a gyermek mindkét nemből ezen években veszi fel a romlottság és feslettség csirait, mely azután alkalmas talajon mérges dűdvává nő fel.

Hogy az életből hozzak fel egy példát, csak tekintsünk végig főtérünkön, az ott ácsorgó minden jóból kivetkezett suhanékok, kik istállóknak és kapuk alatt lelik fel éjjeli tanyájukat és szemérmelentül zaklatják kéréseikkel a járó-kelőket a hivatkozott §-ban kifejezett irányelv szerenésen gyermekei.

Ennyit szerintem egyelőre és alkalmasszerűleg a közügygyel foglalkozó község becses figyelmébe ajánlni, leginkább pedig azért, mert az újabb törvényes és rendeleti intézkedések még nem lévén ismertek, már olyan hangok is hallatszottak, hogy most már a fehér-kereszt egyesületre, — mikor az állam fizeti díjakat, — nem nagy szükség van.

Annyira nagy szükség van egyesületünkre és menedékházunkra, hogy a már említett 50000/99. sz. a. miniszteri rendelet 19. §-a egyenesen a fehér-kereszt egyesület és vidéki fiókintézetek, az árvaházak keretébe utalja a gyermekvédelmet, s innen várja ezen kérdésnek sikeres megoldását.

Sőt bátran merem állítani, hogy a régebbi eredetű és működő vidéki jótékony nöegyletek ezen az elveken irányban ez ideig csekély eredményt felmutató kama-tozó tőkéjükkel sokkal nemesebb célt szolgálának; ha menhelyeket állítának, mint a régi tradíciókhoz eső-könyösen ragaszkodva egymásra halmozzák és értéktelenül kezelik fillérjeiket, melylyel nagyon sok könnyet lehetne az árvák szeméről letörölni és a hazának hasznos polgárokat nevelni.

Nem volt nekem cézóm az itt előadottakban tudományos értekezést írni, avagy tanulmányt az igen tisztelt érdeklődő közönséget untatni, hanem tisztán a valódi tényekre szoritkozotam röviden, s igen örvendenék, ha fejtegetett nézeteimre ezáfelatot kaphatnék, mert ezen kérdés nagyon hálás és megérdemli, hogy azzal bővebben foglalkozhassunk, mit ez alkalommal lapunk szűk kerete nem engedett meg.

Városi közgyűlés.

Városunk képviselő testülete f. hó 19-én közgyűlést tartott *Kishonthy* Gyula h. polgármester elnöklete alatt, ki *Abonyi* János és *Szabó* Károly képviselőtestületi tagok elhunytáról kegyelettel emlékezett meg. Helyünkre behivatnak: *Széplaky* Lajos és *Smejner* Károly. A számvizsgáló bizottság tagjait megválasztottak: *Soós* Ferenc, *Stolcz* Márton és *Cseh* István

Napirend előtt felszóla *Lukács* Géza s szépen megindokolt beszéd kíséretében indítványozta, hogy a házaló kereskedés eltöltása tárgyában feliratot intézzen a város a miniszterhez. Egyszersmind meginterpellálta az előjáróságot az iránt, hogy az agyagipar ügye — melyre nézve óhajtanó volna, hogy a megalakuló részvénytár-

saság a várossal karöltve működjk — jelenleg micsoda stádiumban van? Erre nézve a legközelebbi közgyűlésen előterjesztést var. — *Nagy* Ferenc a városi adminisztráció ez idő szerinti vezetője nyomban készen volt a válaszzsal, mit a felszóla és a közgyűlés megnyugvással vett tudomásul. Az ügyeket teljesen megvilágító válaszból megtudtuk, hogy a város már több ízben felírt a házaló kereskedés korlátozása tárgyában, azonban mindedig eredménytelenül; ő szívesen hozzájárul az újabb felterjesztéshez. Az agyagiparra nézve jelenti, hogy a város által utalványozott 1000 frt költség felhasználásával az előmunkálatok, furások megtétettek, s az agyagot Ungvárra és a technologiai iparmuzeumba küldték vizsgálat és vélemény végett. Az adatok most már rendelkezésre állnak, s a bizottság rövid időn belül össze fog hivatni. A közgyűlés, a mennyire tetszéssel és örömmel vette a *Lukács* Géza felszólasát, ép oly jóleső meglepéssel vette tudomásul az arra nyert választ.

A városunkban létesítendő *agyagipart gyakorló tanmühely* ügyében a kereskedelmi miniszter leiratot intézett a városhoz, melyben örömet fejezi ki a megye és város áldozatkészsége felett — a mennyiben az az iskola fentartásához 5000 koronával hozzájárul, és tudatja a miniszter, hogy 3 éven át évenként 10000 koronával támogatja az új intézményt, melynek létesítése czéljából *Petrik* Lajos budapesti tanár városunkba fog érkezni.

A polgári *leányiskola államosítására* nézve a valás- és közoktatásügyi miniszter leiratban tudatja, hogy miután az államosítás határideje a törvényhozás és a pénzügyi kormány hozzájárulásától függ, a felterjesztett szerződést e feltétel bevonásával pótolni kell. A közgyűlés ehhez hozzájárult, s megbizta a kiküldött bizottságot, hogy a főispánnal és az orsz. képviselőkkel együtt küldöttéleg tisztelegjen és terjessze elő a minisztereknek az iskola mielőbbi államosítására vonatkozó kérelmet.

Az *alsó malom* eladására vonatkozó, *Sütő* István és *Ráróssy* Gyula által megfellebbezett határozatot a miniszter megsemmisítette, s új határozat hozatalra utasítja a várost. Az ügy tárgyalására 50 nap mulva új közgyűlés hivatik össze.

Az állásától felfüggesztett városi aladószedő *Bereg-szászi* Béla ügyében az alispáni hivatal végzését, — mely szerint a nevezett fegyelmi vétséget követett el, s állásából elmozdítottatik, s az okozott kárért vagyonilag felelőssé tétetik — a közgyűlés tudomásul vette, s a 3-ad fokú határozat bevárása után az ügyben intézkedni fog.

A *Kurinez-pusztá* felé építendő *viczinális út* ügyében tartott tárgyalásról a bizottsági jegyzőkönyv felolvastatott. — A 3024 méter hosszú, 6 méter széles s a földmives iskola mellett tervezett út 12212 koronába kerül házilag készítve. Az út kiépítését állami és városi közczél és közérdek kívánja. A hozzájárulási arány ez volna: Rimaszombat város 50%, az állami földmives iskola 30%, a hiányzó 20%-ot a vármegyétől kérdik. A közgyűlés a tervet elfogadta, de kell várni még a földmivelésügyi miniszter hozzájárulását.

A városi *adóhivatalnál* fenálló hátralék rendezésére nézve kimondta a közgyűlés, hogy a hátralékok rövid idő alatt tiszteletdíj mellett feldolgozandók s a továbbiakra nézve — hogy az adóhivatalban hasonló rendtelenség többé ne forduljon elő, egy új munkaerő beállítását: egy új írnök alkalmazását feltétlenül és sürgősen szükségesnek tartja. Ehhez a törvényhatóság jóváhagyását kéri a közgyűlés.

A város polgármestere, *Szabó* György betegsége folytán újabb két havi szabadságot kér. A közgyűlés megadja s tudomásul veszi a városi nyugdíjalap mult évi számadásairól beterjesztett jelentést, mely szerint a bevétel 10267 korona 89 fillér, kiadás ugyanannyi.

Végül Erdélyi Jánosnének megegedték, hogy a „Három Rózsa“ egyik szobájából a Rózsa utcára ajtó töreessen és ott fodrász műtermet rendezzen be.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

A Fehér-Kereszt közgyűlése.

A fehér-kereszt a folyó évben február hó 20-án tartotta évi közgyűlést.

Jelen voltak: *Bornemisza* Lászlóné elnök, *Hámos* László elnök, *Kern* Adolfiné, *Nagy* Ferenczné alelnökök, *Dr. Löcherer* Tamás igazgató, *Dr. Szeless* Ödön titkár, *Komáromy* István jegyző, *Molnár* Józsefné, *Baksay* Istvánné, *Stolcz* Mártonné, *Beliczky* Viktorné, *Lengyel* Györgyné, *Fülöp* Béniné, *Lokesánszky* Endréné, *Bodon* Józsefné, *Frank* Adolfiné, *Kemény* Erzs, *Gees* Istvánné, *Sarinay* Ignáczné, *Molnár* József, *Baksay* István, *Fabry* János, *Dr. Kármán* Aladár stb. választmányi tagok.

Bornemisza Lászlóné elnök, emelkedett szellemű szavakban üdvözli a jelenlevőket, köszönve ama szép és nemes érdeklődést, a melyet a tagok kifejtének. Kéri a mult évi jegyzőkönyv felolvasását.

Komáromy István felolvassa a mult évi jegyzőkönyvet, a mely helybenhagyott.

Dr. Szeless Ödön titkár felolvassa a következő titkári jelentést:

Igen tisztelt Közgyűlés!

A fehér-kereszt egyesület gömörmegeyi fiókegylete is ama ideális célokért harcol, a melyeket az országos fehér-kereszt maga elé kitűzött, az ideálok összegezhettek a gyermekvédelem nemes fogalma alá; évről-évre a vezetőség megjelenik a tisztelt közgyűlés előtt, hogy számot adjon, vajjon mi módon és mennyiben nyertek realizálást a nemes ideálok?!

Néhány év előtt kicsiny keretben, de igazi és benső lelkesedéssel indult meg a mozgalom itt e megyében, e városban a gyermekek védelmére otthont teremteni, egy kicsi gárdát lelkesített akkor csak az az eszme, egy egész kicsi kör alig rendelkezett egyébbel, mint lelkesedéssel az ügy iránt, papirossal és tollal, a melyek segítségével megírta nemes programját, néhány egyén őszinte odaadásával, kiknek lelkes támogatásával sajtó utján és más módon szétterjesztette a helyes és nemzeti szempontból annyira fontos eszme ismeretét s újabb meg újabb barátokat és hívőket toborzott.

Első vezéreink ngos *Bornemisza* Lászlóné urnő és *Hámos* László főispán ó méltósága egyleti ügyeinket lépésről-lépésre, diadalról-diadalra vezették, a melyekről évi jelentéseink tesznek szép és lelkesítő tanuságot.

Igy jutottunk oda, hogy kevés anyagi eszközzel és

annál több lelkesedéssel felvetettük 1898. évben, hogy a gyermekmenházat tényleg fel fogjuk állítani.

Nagyfokú kétkedés, sőt sokak részéről gúny és kicsinylés volt az első díjazás, a mely alkalmas lehetett volna a kislelkűeket visszariasztani céljaik megvalósításától, míg egyetünk vezetése bízva az isteni gondviselésben, a mely áldását nemes törekvésektől soha sem szokta megvonni, bízva saját hiveinek rendíthetetlen odaadásában és kitartásában, bízva az eszme hódító erejében, s magasabb kormányhatalmak és a központi igazgatóság becsületes, őszinte támogatásában, törekedett előre.

És hogy biztunk, nem is csalatkoztunk! Az odaadó munkának, a nemes önfeláldozásnak meghozta a gondviselés áldását, a nemes eszme megnyerte első megtestesülését, a gyermekmenház szinte esodaszerű módon létesült a gondviselés csillagának jelében, és mult év január hó 15-én meglelt nyitva ünnepélyesen.

Az ünnepélyes közgyűlést a tisztelt közgyűlés átvette, annak emléke eltörölhetetlen, s zálogává lett ama testvéri egyetértésnek, a mely ezen egyesület minden tagját a közös célra való nemes buzgalomban egyesíti.

Utána jött gyermekmenházunk ünnepélyes megnyitása, az egyesület elnöksége, az egyleti tagok, Gömörvármegye és Rimaszombat város és a központ nemes képviselői, köztük Tabódy József es. és kir. kamarás, központi elnök jelenlétében. Bámultuk akkor ott, hogy mit képes összehozni a női áldozatkészség, nemes jótékony szív, bámultuk az intézet példás berendezését, a gyermekek kellemes otthonát, a melynek helyiségeit Rimaszombat város hagyományos áldozatkészséggel adta át.

Az elhangzott szép szavak lelkünk legtitkosabb kincseivé lettek, s a szemekben megcsillant könyök voltak legszentebb felavatói az emberiség nyomorának enyhítésére létrejött intézménynek.

A elért siker kivirta az országos fehér-keresztgyesület központi kormányzóságának legteljesebb elismerését, s amit régebben ígértek, most a siker fejében megvalósították s Rimaszombatot, illetve itteni egyetünket kerületi központtá tették, ezen ténnyévi jelentésükben is proklamálták.

Itt kiemeljük, hogy az összes vidéki egyletek közül a miénk bir legnagyobb vagyonnal, s intézetünk is legelső helyre van téve.

Ezt a szép intézetet, nemes, de egyuttal rendkívüli fáradságos és sok önfeláldozást igénylő feladatával Dr. Löcherer Tamás igazgató lelkes, odaadó, önfeláldozó vezetésére adta át egyesületünk, s egyetünk minden tagja ismeri az ő általa kifejtett tevékenységet, ismeri eredményeiből, ismeri szakszerű jelentéseiből, — s neki köszönetet mondva, a legszebb jövő reményével kéri, hogy nemes buzgalmat egyesületünköt meg ne vonja.

Ő végezte az intézet szervezését és ő vezeti azt a jelenben és ő fogja azt emelni egy oly magas színvonalra, ő fog adni annak oly széles keretet, a mely intézetünket előrangú vidéki intézette teszi.

Eddig 30 gyermek nyert elhelyezést, jövőre 33, és pedig 10 intézetünkben, 23 pedig kint a vidéken.

A gyermekek elhelyezése azonban fokozatni fog egyetünk által, mert 5000 frt költségvetési összeg mellett 55 gyermek nyeri a védelem pajzsát egyetünköt, ezen 5000 frtból 4000 frtot a központ adván segítségével.

Az intézetünk viszonyairól egyébként igazgatónk Dr. Löcherer Tamás ur ad szakszerű és részleges jelentést, az elnökség itt csak arra akart utalni, hogy jövőben újabb és nagyobb sikere előtt állunk, sőt hogy újabb otthon is kapunk a városból a járásbírósg régi épületében, a mely a város központjához közelebb levén, mindenestre az érdeklődők figyelmét még jobban fogja biztosítani.

Az igazgató ur szerepével és ügykörével párhuzamosan működött a hölgybizottság Bornemisza Lászlóné elnökne vezetése alatt, a melyben résztvettek Kern Adolfné, Nagy Ferenczné, Eperjessy József, s ők szívük minden melegét, lelkük minden érzését latba vetve végezték, nem csekély önfeláldozást kívánó nehéz munkájukat.

Az egyesület közgyűlése bizonyára hálás, őszinte köszönetet szavaz nemes buzgalomukért és kéri őket, kegyeskedjenek az emberiség humanizmusának szolgálatában még továbbra is nemes működésüket gyümölcsöztetni az egylet és gyermekei javára.

Tagjaink száma időről-időre szaporodik, a mi jele, hogy a társadalom méltányolja azt a nemes célt, a melynek szolgálatában a kicsi és szerény eszközöket nagygyá a nemes buzgalom teszi, a mely erkölcsi hatalmával hatványozza az erőket; s miként a nap a csillagokat vonzza öserejével, úgy hat vonzóan a nemes feladatok betöltésére hivatott egylet és vezetésege.

Ma már 7825 frt 12 kr. az egylet törzsvagyona, s 1480 frt saját jövedelemmel rendelkezik, s 4000 frt évi segélyre hivatkozhatik — Eredmények ezek, melyek a legnagyobb eloquentiánál is ékebben szólnak.

A nőegylet fizetett a megállapodás szerinti évi 120 frtot, s kívánatosnak látjuk, hogy ezen testvéregylet is minél jobban győződjék meg arról, hogy törekvéseink végeredményben maradtak, egy célra törekszünk, nemzetünk erejét gyermekeinkben megvédeni, ez vezette, hogy részt vett az alapítás nehéz munkájában!

A központ az összes egyleti nyomtatványokat is rendelkezésre bocsátotta, s pedig 25 féle iratnyomtatványt, 16 féle nyilvankönyvet, mi által az egyleti adminisztratio tökéletesbülése, rendszeresítése és egyuttal külső dísz is emeltetett.

Es a mikép lépésről-lépésre tölti be egyletünk hivatását a jelenben, hasonló erővel, tántoríthatatlan buzgalommal, kitartással, körültekintéssel, eszélyességgel és lelkesedéssel fog eljárni a jövőben is.

Evek során a titkári jelentések csak arra szorítottak, hogy a léthejtás közül kifejtett tevékenység érdekében a hír melege, a lelkek lelkesedéséhez, ezek fokozásához szolgáltatasson programmot, annak híreket szerezzen, és az embereket a nemes és hazafias célról meggyőződtesse, — ma a meggyőződés megvan, ma az emberiség szent nevében, fehér-keresztaszalónk alatt elértük az első sikereket, s köteleseggünké vált ezen siker tényeire, az eredményekre hivatkozni, hogy ezek, és ne a kép, esillogó szerek legyenek buzdító erőink.

A mi elismerés kifejezésére szükséges szép szó pedig megmarad, azokból fonják meg az elismerés koszoruját az egylet vezéralakjainak: Bornemisza Lászlóné elnökne, Hámos László elnök, Dr. Löcherer Tamás igaz-

gató, a hölgybizottság tagjainak, — egyletünknek, kiket egyutt a gondviselés vezessen s kísérjen nehéz, de becsületes, emberséges munkájában!

Hámos László a titkári emelkedett szellemű szép jelentést kéri a jegyzőkönyvbe egész szövegével bevenni s a lapokban is közzétenni.

Ezután dr. Löcherer Tamás olvasta fel jelentését a gyermekmenház évi viszonyairól.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Az országos fehér-kereszt- és lelenczház egyesület gömörvármegyei fiókintézetének éves működését a titkári jelentés és a pénztári lezárolás adatai teljesen megvilágítván, ezen adatoknak kiegészítéseképen jelentésemnek tárgyát ez uttal még az ápoltak viszonyainak feltüntetése fogja képezni, hogy a mélyen tisztelt közgyűlés előtt mult évi működésünk egész képe látható legyen.

Azon körülmény folytán, hogy a központ vezetése egyesületünknek fiókintézetünket gőczponttá tette; a mult évnek második felében az igazgatásnak teendőit ezen gőczpontnak szervezése képezte. Az által, hogy vidékeinken a telepeket szerveztük, mintegy 400 gyermeket vállaló családot szereztünk, az elhagyott gyermekeknek további gondozására teremtettük meg a viszonyokat. Ekként a mult évi fáradozásunknak köszönhető, hogy ez év január 1-én 6 telepünkön, hat telep-orvos felügyelete mellett vasuti vonalaink mentén fekvő községek lakói között, mint említém, 400 családnál várnak elhagyott gyermek gondozására s ezen telepekre a kihelyezés január 1-én már meg is kezdődött, úgy hogy Rimaszombaton egyeseknél elhelyezve van a mai napig 11, Tamásfalán egy, Feleden egy, Szalócson három elhagyott gyermek van kihelyezve. Másik gondját az igazgatásnak a mult évben az képezte, hogy az elhagyott gyermekek fettalálhatók legyenek. Megkerestettek a lelkészek, hogy az elhagyottakat legyenek szivesek bejelenteni. Ezen kutatásnak eredményeként 43 elhagyottat állított gyermek van a mai napig összeírva, a kiknek ügyük és gondozásunkba vételük naponkint folyamatban van. Miután az elhagyott gyermekek ügyét az államnak mult évi május havában kelt 50000. számú rendelete kormányfeladatnak mondta ki, előrelátható volt, hogy az elhagyott gyermekek segítésének módja nem maradhat olyan szűk korlátok között, mint az a kezdeten tervezve volt, ekként az igazgatásnak harmadik feladata volt, hogy a nagyobb forgalomhoz az előkészületeket megtegye. Idején nagyobb központi elhelyező háznál, illetve helyiségről kellett gondoskodni s erre a célra Rimaszombat városától a kir. járásbírósg volt helyiségeit bérelte ki, a hová május 1-én fogja elhelyezni azon elhagyott gyermekeket, a kiket a vidéki telepre még ki nem helyezhet.

Ezen intézkedésekhez képest készítette el az igazgatóság az ez évi költségeloirányzatot, mely 55 gyermek gondozási költségeinek fedezeti és szükségleti összegét 10640 korona 40 fillérben állapította meg, melyhez egyesületünk évi 2000 koronával járul, a többit központunk utján az állam által adott segélyezéssel pótoljuk.

Végül számot kell adnom gyermekmenedékházunknak mult évi forgalmáról, melynek adatai a következők voltak: Felvettünk a mult évben menedékházunkba 11 fiú és 9 leányt, összesen 20 gyermeket. Anyjával egyutt 12-öt, anyja nélkül 8-at. Ápolásuk került 772 frt 09 krba. Egynek ápolása tehát egész éven át 38 és fél forintba. De ha vesszük, hogy ebből visszatértül 128 frt 66 kr, ekként egyesületünk tulajdonképen a 20 gyermekre csak 633 frt 43 krt adott ki, s ekként egy-egy gyermekre csak 31 frt 27 krt költött el. És ha azt számítjuk, hogy tulajdonképen a 20 közül 11 maradt ápolásunk és gondozásunk alatt, akkor is csak 57 és fél forintot költöttünk el egy-egy gyermek megélhetéseért. Az állam e célból egy-egy gyermekre évenként 120 forintot kontemplál s a jövőben nagyobb gyermekeknel a ruházat és egyéb kiadások mindenestre a mi átlag kiadásainkat is nagyobbítani fogják.

A menedékházban ápoltak között felvételük alkalmával volt 20 napos koráig lévő 5 fiú, 2 leány; 30 napos koráig való 3 fiú, 2 leány; 40 napig 1 leány; 50 napig 1 leány; 60 napig 1 fiú, 3 leány; 90 napig 1 fiú; és 120 napos 1 fiú. A gyermekmenedékházban ápolás alatt volt 10 napig 1 leány, 21 napig 1 fiú; 25 napig 1 fiú, 30 napig 1 fiú, 60 napig 1 fiú, 1 leány, 90 napig 1 fiú, 1 leány, 7 hónapig 1 fiú és máig is ápolunk egy évet betöltött egy fiút és egy leányt és egy 9 hónapos leánykát kiadva a telepre, a kiket már mi neveltünk a menedékházban és még most is van menedékházunkban az 1899 ik évben felvettek közül négy hónapot meghaladott koru 1 fiú, 2 leány, öt hónapos 1 fiú 2 leány, hat hónapos 1 fiú és 1 leány, összesen 8 gyermek. Az 1899 ik évben felvettek közül rövid tartózkodás után önként eltávozott 3 anya gyermekével egyutt. Ezeknek sorsukról nem tudni. Két gyermeket szintén rövid tartózkodás után az anyjuk az intézetből kivett. Ezek, mint értesültem, rövid idő alatt angyalok lettek. — Intézetünköt meghalt kettő. Ezek közül az egyik születése után 10, a másik 29-ik napon halt el. Egyik koraszülött, a másik veleszületett gyöngeség, éretlenség folytán.

Az év eltelt a nélkül, hogy a gyermekek között valami említésre méltó megbetegedés lett volna. Egy kis leánykánk van, a ki az intézetbe hozatala előtt — a rossz táplálási viszonyok folytán — igen elsatnyult, de ez is a mostani jobb körülményei között már lassanlassan erősödni látszik, s remélhetőleg meg lesz tartható az életnek. A többi hét gyermek — a ki a mult évről van intézetünkben — gyönyörű, mint minden kis gyermek. Jó színben, jó egészségben vannak, s kedves gögicseléseikkel fejezik ki haláljukat a mélyen tisztelt egyesület minden egyes tagjának azon nemes emberbaráti szeretete, a melynek szegénykék egyedül köszönhetik, hogy máig az életnek ők is örülhetnek.

Hámos László elismerését fejezi ki a szakszerű és alapos jelentés felett és kéri azt is jegyzőkönyvben megörökíteni és a lapokban közzétenni.

Bornemisza Lászlóné elnökne indítványára ezuttal bevalasztattak az igazgatóságba: Dr. Kármán Aladár, Dr. Mesko Miklós, Fábry János, — aválasztmányba: Dr. Kármán Aladárné, Lengyel Györgyné, Bedekovich Gézané, Dr. Mesko Miklósné, Dr. Cziner Miksáné, Gees Istvánné, Sarinay Ignáczné és Vályi Ferenczné.

Hámos László főispán lelkes szavakkal veszi tudomásul az eddig elért eredményeket, a melyek az odaadó

buzgalmas munkának sikerei, de figyelmeztet, hogy bármi előnyös is a kép, mégis szükség van az odaadó munkára és áldozatkészségre, mert a mikép az erők gyarapodnak, akként a feladatok is tágnulnak, és e feladatok köre olyan, a mely napról-napra hódít, mert programja össze van forrva az emberiség szívével, lelkével, s minden ékesszólásnál is ékebben szól.

Ezután Bornemisza Lászlóné elnökne foglalja össze az év eredményeit, s hivatkozva a vázolt sikerekre, kéri az egylet további támogatását.

A közgyűlés lelkes éljenek mellett szavaz bizalmat Bornemisza Lászlóné elnökne, Hámos László elnök, Dr. Löcherer Tamás igazgató főorvosnak és az egész tisztikörnek, és köszönetet mond a hölgybizottságnak és az egylet minden tagjának nemes, odaadó buzgalmaért.

A közgyűlés emelkedett hangulatban oszlott szét.

Hirek és vegyesek.

A sok aktuális cikk miatt hireink és egyéb közleményeink nagy részét jövő számunkra kellett fentartani.

Felolvasás. A helybeli polgári olvasókör nagytermében vasárnap — f. hó 25-én d. u. 3 órakor Bodon József ügyvéd és író felolvasást tart.

Jászói új koadjutorrá a f. hó 20-án Ivánkovits János rozsnói püspök elnöklése mellett lefolyt választáson első helyen Dr. Takács Menyhért kassai főgymnáziumi igazgató jelöltetett.

Halálozás. Társasköreink egyik kedvelt tagja: Szabó Károly földbirtokos f. hó 16-án hosszas betegeskedés után elhunyt 54 éves korában. Lapunk más helyén bővebben méltatjuk az ő egyszerű, de nemes életét. Temetése nagy részvét mellett ment végbe 18-án Ravatala felett Czinke István ev. ref. lelkész emelkedett szellemű, megható beszédet mondott. Béke poraira!

A gömörmegyei takarékpénztár és hitelbank f. hó 15-én tartotta évi közgyűlést Dr. Sztójkovich Emil igazgató elnöklése alatt s a részvényesek élénk érdeklődése mellett. Lapunk jövő számában az intézet működéséről bővebben megemlékezünk, most csak azt regisztráljuk, hogy az igazgatóságba új tagként: Kubinyi Bertalant választották be.

Disztornázás. A főgymnasium tornaköre f. hó 24-én este 8 órakor a tornacsarnokban disztornázást rendez. Beléti díj 1 korona. — A tornázást táncmulatság követi. Az estélyre külön meghívók nem küldetnek.

Esküvő. Tábori Károly államépítészeti hivatali irnok folyó hó 20-án nőül vette özv. Kalas Károlyné kedves leányát: Idát. Boldogság kísérje a frigyet!

Új anyakönyvvezetők. A belügyminiszter a harmaczi anyakönyvi kerületbe Motyay János h. körjegyzőt, a zárdortálviba Madarassy László h. körjegyzőt, a dobsinaiba Bogdán Gyula városi irnokot, a horkaiba Markó J. Imre földbirtokost anyakönyvvezető helyettesekké nevezte ki és őket a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbizta.

A nagyrőczei műkedvelő-társulat folyó hó 24-én érdekes és változatos műsorral táncmulatsággal egybekötött estélyt rendez, a melyre a meghívók szellemesen megszerkesztett könyvkivonat alakjában küldettek szét. Az estélyről jövő számunkban referálunk.

A gömörmegyei takarékpénztár és hitelbank megvette a Jellinek-féle telket a törvényszék és az épülő új megyeháza között, s a telken egy szép bérházat épít, a melyben saját üzlethelyiségei is lesznek.

Batyubál. A polgári olvasókör vigalmi bizottsága f. hó 25-én vasárnap este két korona részvételi díj mellett batyubált rendez.

Adomány. Szentpétery Sámuel pelsüzi ev. ref. lelkész ur tíz koronát küldött lapunkhoz a „Tompaszoborra. Illetékes helyére juttattuk.

Méltó feltűnést kelt városunkban két szép orosz mén. Dr. Szeless Odön helybeli ügyvéd ugyanis az őszszel kocsisa utján 6 darab jövéri magyar lovat küldött Szent-Pétervárra sógorának, az orosz czár lovászmesterének: F. de Guichenet urnak, s onnan most két szép telivér Orloff-féle mént kapott.

Halálozás. Hönseh Ede putnoki bányaigazgatót, vármegyénk tekintélyes alakját, kit nálunk is széles körökben ismernek, súlyos gyász érte. Szeretett leánya: Farkas Béláné szül. Hönseh Ida, f. hó 13-án, boldog házassága 10-ik esztendejében Fiumében elhunyt. Temetése f. hó 16-án ment végbe Miskolcson, hol nagy részvét mellett az avasi családi sirboltban helyezték hült tetemeit örök nyugalomra. Béke és áldás poraira!

Kereskedő-ifjak bálja. Az idei farsang egyik igazán kiváló mozzanata volt. Nagyszámu, szép közönség hullámzott fel és alá a „Három Rózsa“ nagytermében, s a karzatokat zsufolásig megtöltötte a válogatott közönség, mely nem győzte eléggé dicsérni a derék kereskedő-ifjúságot, hogy alkalmat nyújtott ez estén való igazán kellemes szórakozásra, mulatságra, melynek emléket soká — nagyon soká meg fogják őrizni a jelenlők. — A „Három Rózsa“ ablakaiból messzire világító díszes transparent jelentette f. hó 18-án, hogy a kereskedő ifjúság ez az este, melyen találkozót adott egymásnak a kereskedők nagy része, az értelmiség több tagja és a polgárság. — A szép mulatságot megelőzte a miskolczi katonai zenekar hangversenye, melynek minden egyes — teljes szabotossággal előadott száma nagy tetzést s tapsvihart aratott. — A hangversenyéről általában a minden ízében pompásan sikerült mulatságról a közlemények halmaza miatt érdeme szerint nem emlékeztetünk meg, s csupán azt regisztráljuk, hogy régen láttunk olyan lelkesedést, olyan csapongó jókedvet, mint ezen a reggelig tartó bálon, melyen a buzgó rendezőség mindent elkövetett, hogy a közönség fesztelenül, igazán jól érezze magát. És ez fényesen sikerült is nekik. A négyeseket 50 pár táncolta, s az erkölcsi siker mellett az anyagival is meg lehetnek elégedve, mert az egylet javára mintegy 200 forint tiszta jövedelem marad. A bevétel több mint 450 frt volt. A rendezőség jelvénye igen izléses, csinos mellű volt, körülö zománcozott monogrammal díszítve. — A rendezésben sokat fáradozott Holländer Géza joghallgató és Nyisztor Antal, kik a terem izléses díszítéséről is gondoskodtak. A zenét felváltva a katonai és cigányzenekar szolgáltatta. A szünóra alatt közkívánatra felszóllalt dr. Szeless Odön s ünneplte azt a nevezetes alkalmat, a mikor a kereskedő

ifjak multságán a polgárság szép számmal megjelent s a társadalmi válaszfalak ledöntésére ez is fontos tényezőnek tekinthető. A megjelent szép hölgykoszorút lelkes szavakkal éltette. Szavait élénk tetszéssel fogadták. — Majd *Bródy Bertalan* köszöntötte fel dr. Szelesst, az egyet tiszteletbeli elnökét. Később *Huberth János* miskolci lapszerkesztőt kívánták hallani, ki élénk tetszés mellett talpraesett pohárköszöntő kíséretében az egyet felvirágzására emelte poharát — A szünet után újból kezdetét vette a táncz, s szakadatlan jókedvvel folyt a reggeli órákig.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon számos jóbarátoknak és ismerősöknek, kik feledhetetlen emlékü, szeretett férjem gyászos elhunytá alkalmából részvétüket személyesen vagy írásban kifejezték, s mindazoknak, kik a temetésen való megjelenéssel is kifejezték részvétüket, ez uton mondok hálás köszönetet. — Rimaszombat, 1900. február 20. — *Özv. Szabó Károlyné.*

Jótekonyság. Néhaj *Szabó Károly* emlékére, koszoru megváltásul *Horváth János* és *Szabó Elemér* urak, „Rimaszombat és vidéke jótekonny nőegyletének” 20—20 koronát adományoztak. — Fogadják az elnökség hálás köszönetét.

A hol a vevők jubilálnak. Mult évben ünnepele meg *Mauthner Ödön*, esász. és kir. udvari szálító magkereskedése Budapesten fenállásának 25-ik évfordulóját. Az idén megjelent magárjegyzékében, mely a gazdaközönségnek egyszersmind szakavatott utmutatóul is szolgál, — látható, hogy vevőinek nagy része, mint a naponként százanként beérkező elismerő és dicséretes levelek igazolják, jubilál. Nagy dolog ez most, mikor amerikai here és más alárendelt minőségű magokkal árasztják el a magyar gazdákat. Különben is általánosan ismert hogy *Mauthner Ödön* az egyedüli cég, melyhez föltétlen bizalommal fordulhat minden gazda és minden kertészkedő. Évtizedek óta majdnem az összes osztrák és magyar uradalmak, élén a népszerű *József főherceg* O tenségével, 20—25 év óta állandóan *Mauthner*-nél fedezik magszükségletüket. De nemesak a nagy uradalmak és mintagazdaságok, hanem hazánk nagy és kisgazdáinak, kertészkedőinek zöme is *Mauthner* világhírű üzletének állandó vevője.

A megyei székház építkezésének előmunkálatai nagyban tolynak. A „Huszár” épület nagy részét már lebontották, s az építkezéshez szükséges kőanyagot folyton szállítják. A vállalat részéről a munkálatokat *Pollacek* Oszkár mérnök vezeti.

Pénzintézetek. A takarékpénztár f. hó 26-ikán, a gömörmegei nép- és iparbank 27-ikén tartja évi közgyűlést. Mindkét intézetnél új igazgatósági tag választatik. A népbanknál *Hennyey Kálmán* és *Szabó Károly* helye töltetik be, a takarékpénztárnál pedig *Tibély Zsigmond* helyére választanak új igazgatósági tagot. Utóbbi helyen a felügyelőség is kiegészítendő lesz.

Táncmultság Likéren. Likér-kohótepi tiszti kaszinó f. hó 10-én tenyesen sikerült táncmultságot rendezett. Ez alkalommal a kaszinó könyvtárának gyarapítására felülfizettek: *Lois Ede* Budapestről 20 korona. *Schmidt Bernát* 10 korona. *Máriássy Gyula* 4 kor. 40 fillér. *Benkár Pál* 8 korona. *Rösch Frigyes* 4 korona. *Scholz Ádám* 4 korona. *Glózer János* 4 korona. *Jurasko Jakab* 1 kor. 20 fillér. *N. N.* 2 korona, összesen 57 korona 60 fillér, mely összeg azonnal nyugtáztatik.

Nyilvános nyugtázás. A jánosii dal- és olvasóegylet f. évi február hó 11-én megtartott táncmultságára alkalmával felülfizettek: *Fáy István* orsz. képviselő 8 korona. *Lenkey István* és neje 4 korona. *Sándor Béla* és *Varga Miklós* 2—2 korona. *Bódi János* 1 kor. 20 fillér. *Kovács Sándor*. *Nagypatkó János*, *Ruszkay Gyuláné*. *Neuman Adolf* 1—1 korona. *Bódi József* és *Bolhay Erzsébet* 40—40 fillér. *Györy Dánielné* és *Varga Boriska* 20—20 fillért. Fogadják a nemes adományozók az egyet hálás köszönetét.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős: RÁBELY MIKLÓS.
A lapot közleményekkel ellátja: A SZERKESZTŐ-BIZOTTSÁG.

MEGHIVÁS.

A nyustyai takarékpénztár részvénytársaság

XIV. évi rendes közgyűlése

1900 évi február hó 25-én délután 2 órakor az iskola tantermében fog megtartatni, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése az 1899. évi üzletredményről.
  2. Mérleg jóváhagyása, felmentvény megadása és a nyeresemény felosztása iránti határozathozatal.
  3. Igazgatóság és felügyelő-bizottság választása.
  4. Indítványok.
- Kelt Nyustyán, 1900. január 31-én.

Az igazgatóság.

VÁRADY JÁNOS

kütmester

F.-SENYE, u. p. BOLDVA.

Elvállal mély kutak fúrását, felszerelését és egyéb földkutatásokat 100 méter mélységig.

Iroda és műhely: P.-Senye (u. p. Boldva) saját ház.

4-6

Kiadó lakások.

Rimaszombatban, a **Főtéren**, a városháza mellett egy kisebb földszinti lakás.

A **Róza-utcában** egy nagyobb emeleti lakás **május 1-től** bérebeadó.

Tudakozódhatni **Baksay József** háztulajdonosnál.

Kiadó lakás.

Az evangélikus egyház volt iskolaépületének emeleti részét tevő s 4 szoba és a szükséges mellékhelyiségekből álló lakás, a hozzátartozó udvari kerttel, **f. é. május 1-jétől** kiadó.

Bővebb felvilágosítással szolgál **Szontagh Károly** egyh. gondnok.

Értesítés.

Alólirott tisztelettel hozom a n. é. közönség tudomására, hogy a **Széchenyi-kertben** levő

Dianna-fürdőt

folyó évi január hó 1-től a hozzá tartozó **vendéglői helyiséggel**

kibéreltem és az összes helyiségeket átalakítva, új berendezéssel ellátva, a legkényesebb igényeknek is megfelelőleg, azt a fürdőzők részére a mai naptól rendelkezésére bocsajtottam.

Ezuttal bátor vagyok ajánlani vendéglői helyiségemet is, hol a nap bármely szakában kifogástalan jó ételt és tiszta valódi italt kaphat a szórakozni és étkezni óhajtó közönség.

Magamat a n. é. közönség jóakaratu pártfogásába ajánlva, vagyok kiváló tisztelettel Rimaszombat, 1900. február 20.

UJLAKY ILONA, bérlő.

Meghívás.

A Gömörmegei Nép- és Iparbank

részvényesei folyó **1900. évi február hó 27-ik napján** délelőtt 9 órakor a „Három Róza” vendéglő nagytermében tartandó

rendes közgyűlésére

tisztelettel meghivatnak.

Tárgyak:

1. Igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
  2. Mérleg jóváhagyása s ennek folytán az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése.
  3. Osztalék megállapítása.
  4. A megüresedett igazgató tagsági hely betöltése.
  5. A felügyelő-bizottság és napi-biztosok választása.
  6. Az alapszabályok 35. és 45. §-ainak módosítása.
  7. Indítványok.
- Rimaszombat, 1900. február 9.

2-2

Az igazgatóság.

Kiadó lakás.

Rimaszombatban, az **Erzsébet-téren**, a pénzügyigazgatósági hivatal szomszédságában levő emeleti lakás, mely áll: 5 szoba, konyha, éleskamra s hozzátartozókból, az 1900. év **május első napjától** bérebe kiadó.

Értekezhetni **Ethey Frigyes** tulajdonossal.

Meghívás.

a rimaszombati takarékpénztár

1900. február hó 26-án

délelőtt 9 órakor saját helyiségében megtartandó

rendes évi közgyűlésére.

Tárgyak:

1. Igazgatósági jelentés az 1899. év üzletéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése a számadás és mérleg megvizsgálása felől.
3. Osztalék meghatározása.
4. Az igazgatóságból elhált és a sorrend szerint kilépő tagok helyeinek betöltése.
5. A felügyelő-bizottság és napibiztosok megválasztása.

Rimaszombat, 1900. február hó 7.

Az igazgatóság.

Árverési hirdetmény.

Sajó-Szentpéter város tulajdonát képező

országos vásár

helypénzszedési joga

az 1900., 1901., 1902. évekre, vagyis 1902. év december 31-ig terjedő időre a városháza tanácstermében **1900. márczius hó 1-én, délelőtt 9 órakor** tartandó árverésen bérebe fog adatni. Mire a bérelni szándékozók meghivatnak azon megjegyzéssel, hogy az eddiginél kedvezőbb díjtételeket tartalmazó piaczi helypénzdíj-szabályzat kihagyás végett a miniszteriumhoz fel van terjesztve.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt az első jegyzői irodában megtekinthetők.

Sajó-Szentpéter, 1900. február hó 12-én.

Molnár László,
v. első jegyző.

Szücs Géza,
v. első.

Hirdetmény.

5275. szám. — A rimaszombati Kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **Gömörmegei nép- és iparbank** végrehajthatóan, **özv. Jankovics Józsefné** szül. **Misove Zsuzsanna** végrehajtási szenvedő elleni 450 frt forint tőke és jár. iránti árverési ügyében a végrehajtási árverést az 1881. évi 60. t. cz. 144. és következő §§-ai értelmében a rimaszombati Kir. törvényszék területén levő Tamásfalai községben fekvő s a tamásfalai 99. sztkvben A I. 1—3. sorsz. a foglalt *Jankovics József* és neje szül. *Misove Zsuzsanna* nevében álló 118. hrsz. számú 107. összeírási számú ház és belsősegre, továbbá a 183. és 281. hrsz. számú szántóföldre 518. forintban ezzel megállapított kiáltási árban elrendelte, annak megtartására határnapul **1900. évi márczius hó 19-ik** napjának d. e. 10 óráját **Tamásfalán a község házához tüzte ki**, mely alkalommal a fent közlirt ingatlanok becsáron alól is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kiáltási ár 10%-át az az 51 frt 80 krt készpénzben vagy az 1882. évi 60. t. cz. 42. §-ban jelzett és az 1881. november 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt át szolgáltatni.

Rimaszombati Kir. törvényszék, mint tkkvi hatóság 1899. évi november hó 2-án.

Kovács, kir. tszki bíró.

Eladó.

Az új Hunyady-utca mindkét oldalán több szép fekvésű, egészséges lakásra alkalmas, azonnal építhető **háztelek** — **elfogadható áron** — eladó. Értekezhetni lehet alant jegyzett tulajdonosnál.

Van szerenésém a nagyérdemű közönség becses tudomára hozni, hogy nagyobb előnyös bevásárlások folytán az **összes faanyagok**, valamint a többi áruk árait mélyen leszállítottam, miről üzletemben meggyőződés szereshető.

Szállítok a legolcsóbb árban legjobb minőségű **salgó-tarjáni, putnoki és vadnai kőszent** egész waggonrakományként, valamint kicsiben és házhoz is

Elárusítok mindenféle **gazdasági gépeket** legjutányosab árak mellett **részletfizetésre** is.

Egyszersmind az elsőrangú „**trieszti általános biztosító-társaság**” (Generali) gömörmegei főügynökségét (kötvénykiállítási joggal) birom, abban a helyzetben vagyok, hogy mindennemű biztosításokat, u. m. **épületek, takarmányok, aratási készletek, ingóságok** és **törzsbiztosításokat**, továbbá **életbiztosítást** és **balesetbiztosítást** legolcsóbb és legelőnyösebb díjtétel mellett eszközölöm

Az eddig irántam tanusított jóakaratu pártfogást megköszönve, vagyok

teljes tisztelettel

KOHN ALBERT faterkeskedő

12-*

és a triesti ált. bizt. társ. (Assecurazioni Generali) gömörmegei főügynöke